

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ САНАЦІЄЮ ПІДПРИЄМСТВ

освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування
спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
галузь знань 07 Управління та адміністрування
освітній ступінь магістр
факультет обліку та фінансів

Розробник Чумак Валентина, професор кафедри, к.е.н., доцент
Гарант Зоря Олексій, професор кафедри, д.е.н., доцент

Полтава
2022 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Управління фінансовою санацією підприємств <i>072ФБСС_мд_2021</i>
Назва структурного підрозділу	Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> Чумак Валентина, к.е.н., доцент <i>Контакти:</i> 12 каб. (корпус факультету обліку та фінансів) <i>e-mail:</i> valentyna.chymak@pdaa.edu.ua тел. 095 645 61 41 сторінка викладача https://www.pdaa.edu.ua/people/chymak-valentyna-dmytrivna
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування системи теоретичних знань та практичних навичок з питань управління фінансовою санацією, реструктуризації суб'єктів господарювання, фінансового забезпечення ліквідації підприємств.

Основні завдання навчальної дисципліни: вивчення сутності управління фінансовою санацією підприємства, форм і методів державної фінансової підтримки санації суб'єктів господарювання; економіко-правових аспектів санації, банкрутства та ліквідації підприємств; набуття навичок складання плану санації; оволодіння прийомами та методикою проведення санаційного аудиту; освоєння методів, правил та умов фінансування санації; оволодіння методикою проведення санаційної реструктуризації та реорганізації підприємств.

Компетентності:

загальні:

- здатність приймати обґрунтовані рішення.

спеціальні:

- здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування;

- здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування. Програмні результати навчання:

Програмні результати навчання:

1. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
2. Обґрунтовувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

Програма навчальної дисципліни:

- Тема 1. Сутність управління фінансовою санацією підприємства
- Тема 2. Санаційний контролінг
- Тема 3. Складання і погодження плану фінансової санації підприємства
- Тема 4. Санаційний аудит
- Тема 5. Санація балансу
- Тема 6. Внутрішні джерела фінансової санації підприємства
- Тема 7. Зовнішні джерела фінансової санації підприємства
- Тема 8. Санаційна реструктуризація підприємства
- Тема 9. Державна фінансова підтримка санації підприємства
- Тема 10. Оцінювання вартості майна підприємства
- Тема 11. Економіко-правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства
- Тема 12. Санація суб'єктів господарювання з урахуванням сфери діяльності

Трудомісткість:

- Загальна кількість годин 120 год.
- Кількість кредитів 4
- Форма семестрового контролю – залік

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

1. Інформаційний контент навчальної дисципліни

Важливість вивчення навчальної дисципліни.

Формування ринкових відносин не можливе без досконалого механізму банкрутства підприємств. Суб'єкт господарювання, що не витримав конкуренції, за законами ринку, стає банкрутом. Однак, попередити банкрутство, забезпечити тривалий життєвий цикл таких підприємств – завдання більш складне й важливе. Отже, у професійній підготовці майбутніх фінансистів, бухгалтерів, аудиторів, які працюють в ринкових умовах, опанування знань і навичок з сфери управління фінансовою санацією та банкрутством підприємств набуває першочергового значення

Сфера професійного використання: керівник підприємства, фінансовий менеджер, фінансовий директор, кризи-менеджер, бухгалтер, аудитор, фінансовий аналітик, оцінювач вартості майна, арбітражний керуючий, керівник (спеціаліст) служби економічної безпеки підприємства, керівник (спеціаліст) консалтингової фірми.

Вивчивши дисципліну здобувач вищої освіти зможе:

- оцінювати санаційну спроможність підприємства;
- розробляти плани фінансової санації (фінансового оздоровлення) підприємства-боржника;
- прогнозувати можливе настання банкрутства підприємства;
- аналізувати причини кризи, сильні й слабкі сторони діяльності підприємства;
- проводити санаційний аудит підприємства-банкрута та складати акти аудиторської перевірки;
- розробляти заходи щодо фінансового оздоровлення підприємства-боржника;
- визначати оптимальні внутрішні й зовнішні джерела фінансування санації підприємства;
- розробляти програму реструктуризації підприємства;
- оцінювати вартість майна підприємства, що ліквідується та складати звіт про експертне оцінювання вартості майна.

2. Перелік тем та анотації

Тема 1. Сутність управління фінансовою санацією підприємства. Фінансова криза на підприємстві та її симптоми. Внутрішні й зовнішні причини кризи. Види та фази фінансової кризи. Криза стратегії. Криза прибутковості. Криза ліквідності. Сутність управління фінансовою санацією підприємства. Мета й зміст управління фінансовою санацією. Різні точки зору щодо сутності, цілей та завдань управління фінансовою санацією. Типи санаційних заходів. Випадки, в яких може прийматися рішення про проведення санації підприємства. Зміст антикризового фінансового управління підприємством. Організація менеджменту санації на підприємстві. Порядок проведення санації підприємства. Класична модель фінансової санації. Вибір стратегії санації. Програма санації.

Тема 2. Санаційний контролінг. Сутність контролінгу та його необхідність. Функції контролінгу: координація, планування, інформаційне забезпечення, консалтинг, контроль. Інструменти та методи контролінгу. Система раннього попередження та реагування. Управління ризиками як функціональне завдання системи раннього попередження та реагування. Мінімізація та нейтралізація фінансових, операційних та інвестиційних ризиків. Способи хеджування ризиків. Диверсифікація ризиків. Дискримінантний аналіз і прогнозування банкрутства. Методи прогнозування банкрутства. Модель Альтамана. Модель Спрінгейта.

Тема 3. Складання і погодження плану фінансової санації підприємства. Стратегія санації та розробка санаційної концепції. Процедура планування й узгодження заходів фінансової санації. Мета плану фінансового оздоровлення підприємства. Зміст плану санації. Склад та обсяги проекту санації. Методологічні основи й порядок складання проекту санації. План маркетингу й оцінка ринків збуту. План виробництва та капіталовкладень. Організаційний план. Фінансовий план. Аналіз шляхів досягнення беззбитковості підприємства. Оцінка результатів та ефективності фінансової санації підприємства.

Тема 4. Санаційний аудит. Сутність санаційної спроможності підприємства. Визначення санаційної спроможності підприємства як головна мета санаційного аудиту. Характерні риси санаційного аудиту. Замовники санаційного аудиту. Методика й етапи проведення санаційного аудиту. Програма аудиту. Збір та систематизація інформації про підприємство. Порядок проведення санаційного аудиту. Діагностика оперативного та стратегічного становища підприємства. Методика поглибленої оцінки фінансового стану неплатоспроможного підприємства. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства. Розрахунок та аналіз фактичних показників і тенденцій розвитку. Оцінка глибини фінансової кризи. Аналіз виробничо-господарської діяльності. Аудит фінансової сфери підприємства. Ситуація підприємства на ринках факторів виробництва та збуту готової продукції. Аналіз причин і симптомів фінансової кризи. Виявлення сильних і слабких місць на підприємстві. Експертна оцінка запланованих санаційних заходів. Прийняття рішення про доцільність санації чи ліквідації підприємства. Складання висновку аудиторської перевірки.

Тема 5. Санація балансу. Власний капітал, його функції та складові. Статутний фонд і додатковий капітал. Розрахунковий курс корпоративних прав. Джерела покриття балансових збитків підприємства. Санація без залучення додаткових фінансових ресурсів на підприємство. Економічний зміст і мета санації балансу. Санаційний прибуток і його складові: емісійний дохід та безповоротна фінансова допомога. Основні цілі й завдання зменшення статутного фонду підприємств. Зменшення номінальної вартості акцій. Зменшення кількості акцій існуючої номінальної вартості. Конверсія. Спірні питання, що виникають при зменшенні статутного фонду господарських товариств. Практичний приклад санації балансу підприємства.

Тема 6. Внутрішні джерела фінансової санації підприємства. Форми, правила та умови фінансування санації підприємства. Джерела фінансування санаційних заходів. Потреба в капіталі. Визначення потреби в капіталі, необхідному для фінансування санації підприємства. Потреба в капіталі для реалізації санаційних заходів виробничо-технічного характеру. Потреба в інвестиційному капіталі. Потреба в оборотних коштах. Зміст фінансової рівноваги на підприємстві. Умови забезпечення фінансової рівноваги.

Внутрішні джерела фінансової стабілізації. Збільшення вхідних грошових потоків, що мають внутрішній характер. Збільшення виручки від реалізації. Реструктуризація активів. Мобілізація прихованих резервів. Рефінансування дебіторської заборгованості. Згортання (заморожування) інвестицій. Зменшення вихідних грошових потоків, що залежать від діяльності підприємства. Зниження собівартості продукції. Планування собівартості продукції. Факторний аналіз витрат на виробництво продукції. Резерви зниження собівартості. Нуль-базис-бюджетування. Зменшення витрат, джерелом покриття яких є прибуток підприємства.

Тема 7. Зовнішні джерела фінансової санації підприємства. Фінансове оздоровлення із залученням коштів власників підприємства. Форми участі власників у санації підприємства: внески на збільшення статутного фонду; надання позик; цільові внески на безповоротній основі. Двоступінчата санація. Зменшення номінального капіталу з подальшим його збільшенням. Порядок збільшення статутного фонду. Фінансові джерела збільшення статутного фонду в

разі санації підприємства. Додаткова емісія акцій. Облігації конверсійної позики. Альтернативна санація як метод фінансування оздоровлення підприємств. Участь кредиторів у фінансуванні санації підприємства-боржника. Конверсія боргу у власність. Пролонгація та реструктуризація існуючої заборгованості. Надання додаткових кредитних ресурсів. Мотиви участі кредиторів у санації підприємства. Податкові аспекти участі кредиторів у санації боржника. Форми фінансової участі персоналу в санації підприємства.

Тема 8. Санаційна реструктуризація підприємства. Реструктуризація підприємства, її зміст і порядок проведення. Реструктуризація як один із дієвих інструментів санації підприємств. Види реструктуризації. Заходи, що застосовуються під час реструктуризації суб'єктів господарювання. Фінансова й виробнича реструктуризація, реструктуризація активів, корпоративна реструктуризація. Механізм реорганізації юридичної особи. Реорганізація, спрямована на укрупнення підприємства (злиття, приєднання, поглинання). Реорганізація, спрямована на роздрібнення підприємства (поділ, виокремлення). Реорганізація без змін розмірів підприємства (перетворення). Загальні передумови реорганізації суб'єктів господарювання. Етапи реорганізації підприємства. Зміст та порядок складання реорганізаційної угоди. Передавальний і роздільний баланси.

Тема 9. Державна фінансова підтримка санації підприємства. Зміст та необхідність державної санаційної підтримки підприємств. Органи, які займаються питаннями санаційної підтримки підприємств. Форми й методи державної підтримки санації підприємств. Державне фінансування санації підприємств. Надання фінансових ресурсів на поворотній і безповоротній основі. Державна підтримка інноваційного розвитку підприємств. Непрямі методи державного фінансового сприяння суб'єктам господарювання. Державні гарантії та поручительства як інструменти фінансового оздоровлення підприємств. Податкові пільги. Реструктуризація податкової заборгованості. Дозвіл на порушення антимонопольного законодавства. Вітчизняна практика та зарубіжний досвід фінансової санації підприємств.

Тема 10. Оцінювання вартості майна підприємства. Необхідність, мета й види експертної оцінки вартості майна підприємства. Оцінка майна як елемент механізму фінансового забезпечення ліквідаційних процедур. Принципи оцінки: заміщення, корисності, оптимального розміру, зміни вартості, ефективного використання, розумної обережності оцінок, альтернативності оцінок. Методи оцінки: метод балансової вартості, метод ринкової вартості, метод капіталізованої вартості. Стандарти оцінки вартості майна. Інвентаризація майна як складова частина оцінки його вартості. Експертна оцінка цілісних майнових комплексів підприємств. Оцінка акцій (часток, паїв) у статутних фондах господарських товариств. Оцінка нематеріальних активів. Експертна оцінка вартості машин і устаткування. Експертна оцінка нерухомості. Звіт про експертну оцінку вартості майна. Сертифікат об'єкта експертної оцінки.

Тема 11. Економіко-правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства. Врегулювання господарських спорів. Задоволення претензій кредиторів як головна мета провадження справи про банкрутство підприємства-боржника. Функції законодавства про банкрутство. Підстави для порушення справи про банкрутство. Неплатоспроможність підприємства. Загроза

неплатоспроможності. Перевищення заборгованості підприємства над його активами. Учасники провадження у справі про банкрутство. Розпорядник майна, його функції та обов'язки. Комітет кредиторів. Функції та повноваження керуючого санацією. Функції та повноваження ліквідаційної комісії. Фінансове забезпечення ліквідаційних процедур. Продаж майна банкрута. Розподіл виручки від продажу ліквідаційної маси. Черговість задоволення вимог кредиторів. Ліквідація підприємства. Порядок складання ліквідаційного балансу. Затвердження ліквідаційного балансу. Санація за рішенням господарського суду. План санації в ході провадження справи про банкрутство. Мирова угода та порядок її укладання. Фіктивне банкрутство. Приховане банкрутство. Умисне банкрутство. Податкові аспекти банкрутства й ліквідації підприємства.

Тема 12. Санація суб'єктів господарювання з урахуванням сфери діяльності. Особливості фінансової санації та банкрутства підприємств із урахуванням сфери діяльності. Причини, симптоми та наслідки фінансової кризи банківської установи. Санація банку в рамках непримусових заходів впливу. Функціонування банку в режимі фінансового оздоровлення. Стабілізаційна позика. Призначення тимчасової адміністрації для управління комерційним банком. Участь кредиторів у процедурах банкрутства відносно банків. Ліквідація комерційного банку. Реорганізація як метод фінансового оздоровлення банківських установ. Заходи щодо оздоровлення банківської системи України. Особливості процедури банкрутства містоутворюючих підприємств. Особливості процедури банкрутства й санації сільськогосподарських підприємств. Порядок санації страхових компаній.

3. Опис навчальної дисципліни

Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів	4
Рік навчання (курс)	2
Семестр	3
Лекції (годин)	16
Практичні (семінарські) (годин)	24
Самостійна робота (годин)	80
Вид семестрового контролю	Залік

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	с. р.
Тема 1. Сутність управління фінансовою санацією підприємства	10	2	2	6
Тема 2. Санаційний контролінг	10	2	2	6
Тема 3. Складання і погодження плану фінансової санації підприємства	10	2	2	6
Тема 4. Санаційний аудит	10	2	2	6
Тема 5. Санація балансу	10	-	2	8
Тема 6. Внутрішні джерела фінансової санації підприємства	10	2	2	6
Тема 7. Зовнішні джерела фінансової санації підприємства	9	-	2	7
Тема 8. Санаційна реструктуризація підприємства	10	2	2	6
Тема 9. Державна фінансова підтримка санації підприємства	10	-	2	8
Тема 10. Оцінювання вартості майна підприємства	10	2	2	6
Тема 11. Економіко-правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства	11	2	2	7
Тема 12. Санація суб'єктів господарювання з урахуванням сфери діяльності	10	-	2	8
Усього годин	120	16	24	80

5. Форми контролю результатів вивчення дисципліни

Програмні результати навчання	Форми контролю
1. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування	Виконання вправ на практичних заняттях Виконання завдань самостійної роботи - виконання практичних завдань Аудиторна контрольна робота
2. Обґрунтовувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів	Опитування Виконання завдань самостійної роботи - підготовка рефератів Аудиторна контрольна робота

6. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	опитування	виконання вправ на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи		аудиторна контрольна робота ³	
			підготовка рефератів ¹	виконання практичних завдань ²		
Тема 1. Сутність управління фінансовою санацією підприємства	1	2	10	24	30	3
Тема 2. Санаційний контролінг	1	2				3
Тема 3. Складання і погодження плану фінансової санації підприємства	1	2				3
Тема 4. Санаційний аудит	1	2				3
Тема 5. Санація балансу	1	2				3
Тема 6. Внутрішні джерела фінансової санації підприємства	1	2				3
Тема 7. Зовнішні джерела фінансової санації підприємства	1	2				3
Тема 8. Санаційна реструктуризація підприємства	1	2				3
Тема 9. Державна фінансова підтримка санації підприємства	1	2				3
Тема 10. Оцінювання вартості майна підприємства	1	2				3
Тема 11. Економіко-правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства	1	2				3
Тема 12. Санація суб'єктів господарювання з урахуванням сфери діяльності	1	2				3
Підготовка рефератів				10		10
Виконання практичних завдань						24
Аудиторна контрольна робота					30	30
Разом	12	24	10	24	30	100

¹ протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують один реферат (максимум 10 балів) за темами навчальної дисципліни, при цьому бали в журналі виставляються окремою позицією;

² протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують практичні завдання (задачі) по кожній темі навчальної дисципліни (максимум 2 бали за тему). При цьому бали в журналі виставляються сумарно окремою позицією в кінці семестру;

³ протягом семестру передбачено написання аудиторної контрольної роботи (максимум 30 балів), при цьому бали в журналі виставляються окремою позицією.

7. Шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності

Форма контролю	Бали	Вимоги до знань та умінь
Опитування	0-1	<p>1 бал - здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про здатність застосовувати поглиблені знання в сфері управління фінансовою санацією для прийняття управлінських фінансових рішень; обґрунтовувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері управління фінансовою санацією підприємства та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів;</p> <p>0 балів - здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу у сфері управління фінансовою санацією підприємств</p>
Виконання вправ на практичних заняттях	0-2	<p>2 бали - здобувач вищої освіти отримує за виконання вправ на практичних заняттях у випадку правильного розв'язання задачі та належного її оформлення, що свідчить про здатність застосовувати управлінські навички у сфері управління фінансовою санацією підприємств; обґрунтовувати вибір управлінських рішень у сфері управління фінансовою санацією підприємств та оцінювати їх ефективність;</p> <p>1 бал – здобувач вищої освіти отримує за виконання вправ на практичних заняттях у випадку наявних незначних методологічних помилок при розв'язуванні завдань, що свідчить про наявність практичних навичок з управління фінансовою санацією підприємств;</p> <p>0 балів - здобувач вищої освіти отримує за виконання вправ на практичних заняттях у випадку відсутності належно оформлених розв'язаних задач, що свідчить про відсутність знань у сфері управління фінансовою санацією підприємств</p>
Виконання завдань самостійної роботи (підготовка рефератів)	0-10	<p>10 балів – у випадку, коли робота відповідає всім критеріям щодо змісту й оформлення та здобувач вищої освіти здійснив її захист шляхом відповіді на всі питання викладача;</p> <p>8-9 бали – у випадку, коли робота відповідає всім критеріям щодо змісту й оформлення, але здобувач вищої освіти відповів не на всі питання викладача, чи у випадку позитивного захисту роботи, до якої є несуттєві зауваження по змісту та/або в якій присутні недоліки в оформленні;</p> <p>6-7 бали – у випадку захисту роботи, в якій витримані усі вимоги з оформлення, але до якої є зауваження щодо змісту;</p> <p>4-5 бали – у випадку захисту роботи, до якої є значні зауваження щодо змісту й оформлення;</p> <p>1-3 бал – у випадку подання роботи з суттєвими недоліками в змісті, її невідповідності вимогам щодо оформлення, відсутності відповідей на питання викладача по темі реферату;</p> <p>0 балів – у випадку відсутності реферату</p>
	0-2	2 бали – здобувач вищої освіти отримує за виконані домашні завдання у розрізі тем у випадку правильного виконання практичних завдань та

<p>Виконання завдань самостійної роботи (практичні завдання)</p>		<p>належного їх оформлення, що свідчить про здатність застосовувати управлінські навички у сфері управління фінансовою санацією підприємств; здатність обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері управління фінансовою санацією з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів</p> <p>1 бал – здобувач вищої освіти отримує за виконані домашні завдання у розрізі тем у випадку наявних незначних методологічних та арифметичних помилок при виконання домашніх завдань, що свідчить про середній рівень здатності використовувати знання й практичні навички з управління санацією підприємств;</p> <p>0 балів – здобувач вищої освіти отримує за невиконані домашні завдання, що свідчить про відсутність знань у сфері управління фінансовою санацією підприємств</p>
<p>Аудиторна контрольна робота 2 теоретичні питання (по 5 балів за кожне), 1 задача (20 балів)</p>	<p>0-30</p>	<p><i>Теоретичні питання:</i></p> <p>4 – 5 балів – здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку повного та чіткого його розкриття питання, що свідчить про здатність застосовувати поглиблені знання в сфері управління фінансовою санацією для прийняття управлінських фінансових рішень; обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері управління фінансовою санацією підприємства та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів;</p> <p>2 – 3 бали – здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку наявності окремих неточностей у відповіді на теоретичне питання, що свідчить про достатній рівень розуміння сутності управління фінансовою санацією підприємств;</p> <p>1 бал – здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку наявності окремих недоліків та неточностей у відповіді, що свідчить про наявність базових знань у сфері управління фінансовою санацією підприємств;</p> <p>0 балів – здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку відсутності відповіді (правильної) на теоретичне питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу у сфері управління фінансовою санацією підприємств.</p> <p><i>Задача:</i> 17-20 балів за виконання задачі – у випадку повністю правильної методики розв’язання, відсутності помилок в арифметичних розрахунках та належного її оформлення, що свідчить про здатність застосовувати управлінські навички у сфері управління фінансовою санацією підприємств; обґрунтувати вибір управлінських рішень у сфері управління фінансовою санацією підприємств та оцінювати їх ефективність;</p> <p>13-16 балів – у випадку наявності арифметичних помилок чи недоліків у оформленні методики розв’язання задачі, що свідчить про здатність застосовувати базові навички у сфері управління фінансовою санацією;</p> <p>9-12 балів – у випадку незначних помилок в методиці розв’язання задачі чи значної кількості арифметичних помилок, що свідчить про володіння базовими технологіями у сфері управління фінансовою санацією підприємств;</p> <p>5-8 балів – у випадку наявності помилок у розв’язуванні задачі, що</p>

		свідчить про недостатність знань управління фінансовою санацією підприємств; 1-4 балів – у випадку наявності суттєвих помилок у розв’язуванні задачі, що свідчить про фрагментальні знання з управління фінансовою санацією підприємств; 0 балів – у випадку відсутності розв’язку задачі, що свідчить про відсутність практичних навичок з управління фінансовою санацією підприємств
--	--	--

Виконання завдань самостійної роботи

Самостійна робота передбачає написання рефератів та виконання практичних завдань.

Протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують практичні завдання (задачі) по кожній темі навчальної дисципліни (максимум 2 бали за тему). При цьому бали в журналі виставляються сумарно окремою позицією в кінці семестру.

Протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують один реферат (максимум 10 балів) за темами навчальної дисципліни. При цьому бали в журналі виставляються окремою позицією в кінці семестру.

Вимоги до написання рефератів

Реферат – одна з форм самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Мета реферату – закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань, отриманих здобувачем вищої освіти в процесі вивчення окремих тем. Написання реферату дає можливість здобувачу вищої освіти навчитися самостійно працювати з різними інформаційними джерелами, інтерпретувати матеріали періодичної літератури, глибше вивчати основні проблеми та особливості управління фінансовою санацією підприємств.

Обсяг реферату має бути в межах 10-15 сторінок стандартного формату. Робота над рефератом включає такі етапи: вибір теми, підбір спеціальних літературних джерел та фактичного статистичного матеріалу; консультація з викладачем; передача реферату викладачу для оцінювання або на основі матеріалів реферату зробити усний виступ перед здобувачами вищої освіти всієї групи. Літературу з теми реферату здобувач вищої освіти підбирає самостійно, використовуючи для цього бібліотечний каталог. Консультацію з питань підбору літератури здобувач вищої освіти може отримати у викладача чи у працівників бібліотеки. Особливу увагу слід звернути на спеціальну літературу, що стосується теми, періодичні видання (газети, журнали), наукові статті, передовий вітчизняний і зарубіжний досвід. Слід уникати в роботі книжкових висловів і фраз. Необхідно самостійно формулювати свої думки, не допускати повторень, уважно стежити за тим, щоб у роботі не було суперечностей між окремими її положеннями.

9. Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Загальна сума балів за всі види навчальної роботи	Оцінка ЄКТС	Оцінка за 2-х бальною шкалою
90 – 100	A	зараховано
82 – 89	B	
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	
35 – 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1 – 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Кондрашихін А. Б. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2007. 208 с.
2. Пепа Т. В., Федорова В. О., Кондрашихін А. Б., Андреева О. В. Управління фінансовою санацією підприємства : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2008. 440с.

Допоміжні

1. Аранчій В. І., Чумак В. Д., Бражник Л. В. Фінанси підприємств : навч. посіб. Полтава : РВВ ПДАА, 2018. 350 с.
2. Благодетелева-Вовк С. Л. Управління фінансовою санацією підприємств : навч. посіб. Київ : Ніка-Центр, 2006. 248 с.
3. Васенко В. К. Фінансова діагностика і санація діяльності підприємства : монографія. Черкаси : СУЕМ, 2009. 203 с.
4. Квасницька Р.С. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва : навч. посіб. Київ : Магнолія-2006, 2013. 631 с.
5. Ковч В. В., Шуст А. О. Управління фінансовою діяльністю підприємства. *Наука й економіка*. 2015. № 1. С. 28–30.
6. Колісник М. К., Ільчук П. Г. Фінансова санація і антикризове управління підприємством : навч. посіб. Київ : Кондор, 2007. 272 с.
7. Кравчук О. М., Лещук В. П. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 504 с.
8. Науменко Н. Ю., Коротка Л. І. Розробка інформаційно-аналітичної системи аналізу фінансової діяльності підприємств. *Економічний вісник ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»*. 2016. № 1. С. 16–20.
9. Ролінський О. В., Прокопчук О. Т., Андрющенко А. М. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навч. посіб. Умань : Сочінський, 2012. 302 с.
10. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві : монографія. Київ : КНЕУ, 2004. 268 с.
11. Терещенко О. О. Фінансовий контролінг : навч. посіб. Київ : КНЕУ. 2013. 407 с.

12. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2004. 315 с.
13. Чумак В. Д., Горпинченко К. М. Оцінка санаційної спроможності підприємства та напрями її удосконалення. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Економічні науки*. 2014. Вип. 1(8). С. 38–43.
14. Чумак В. Д., Дорошенко О. О., Кіріченко Н. О. Оцінка неплатоспроможності підприємств при загрозі банкрутства. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 3. С. 130–137.
15. Чумак В. Д., Зоря С. П., Мисник Т. Г. Теоретичні аспекти фінансових ризиків та управління ними. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2018. № 4. С. 92–99.
16. Чумак В. Д., Мисник Т. Г., Зоря С. П. Ресурсозбереження як антикризовий захід попередження банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2018. № 3. С. 244–251.
17. Чумак В. Д. Попередження банкрутства аграрних підприємств та забезпечення їх беззбиткової діяльності. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Економічні науки*. 2016. Вип. 1(12). С. 64–69.
18. Чумак В. Д. Планування грошових потоків підприємств. *Економіка і підприємництво : організаційно-методологічні аспекти обліку, фінансів, аудиту та аналізу*. Вип. 16. 2016. С. 341–343.
19. Чумак В. Д. Фінансова стійкість підприємства та напрями її стабілізації. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Спецвипуск. Економічні науки*. 2017. С. 175–180.
20. Штангрет А. М. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 374 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт журналу «Фінанси України»: <http://fu.minfin.gov.ua/>.
2. Сайт Верховної Ради України: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
3. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
4. Сайт Українського фонду підтримки підприємництва: <http://www.ufpp.gov.ua/>.

11. Презентація навчальної дисципліни